

[Morten Lange.]

med det formål at sylte loven, men med det formål at gøre den effektiv og fylde dens rammer bedst muligt.

Men i det hele taget og gennemgående om disse lovforslag: det eneste, der bekymrer os virkelig for alvor, er spørgsmålet om, hvor meget man med disse regler kan dæmpe priserne, hvor meget forkøbsretten både inden for og uden for byzonerne vil betyde i retning af at holde priserne på et rimeligt niveau. I den forbindelse er det jo ganske utvivlsomt, at i det omfang staten oparbejder en betydelig reserve af jord, og i det omfang kommunerne oparbejder en betydelig reserve af jord i overensstemmelse med disse love, har man en chance for at holde igen på jordpriserne. Hvis der ikke oparbejdes en sådan meget hurtigt, bliver kravet om ekspropriation — og ikke sådan på de, skal vi sige, pæne vilkår, men derimod til den pris, som jorden oprindeligt har haft — unægtelig overhængende, et krav, som må opfyldes, for at ikke det hele skal blive til det rene kaos.

De to andre lovforslag, vi har til behandling, har i virkeligheden et sigte af en væsentlig anden art. Det er jo især det, man har måttet interessere sig for, når man har villet sikre dansk landbrug som hjemsted og arbejdsplads for danske landbrugere. Man kan naturligvis med det samme sige, at det under alle omstændigheder er en klog og rimelig foranstaltning at lave sådanne love, og som bestemmelserne er formuleret, vil de også have nogen betydning for at afholde i hvert fald nogle af de mest udprægede byspekulanter fra at blive ejere af landbrugsejendomme. Nu er jeg ikke så fanatisk, at jeg ser helt bort fra, at der findes folk fra byerne, som har tilført dansk landbrug impulser gennem tiderne. Det er jo sket, at en eller anden direktør fra en eller anden fabrik virkelig har sat sig ind i landbrugets problemer og har fundet på noget, der har kunnet forny landbrugsbedriften her i landet, men det er nu dog nok snarere undtagelsen. Jeg tror nok snarere, lystgårde har været det dominerende, og skatteafskrivningsobjektet har nok snarere været det nærliggende, end at det har været det, at nu ville man til at reformere landbruget, så i det omfang de lovforslag, vi har at gøre med her, også vil

være en begrænsning for byboernes overtagelse af danske landbrugsejendomme, kan vi hilse dem med tilfredshed. Jeg er helt sikker på, at kommer der en byboer med et virkelig gennemarbejdet projekt og taler pænt med landbrugsministeriet om det, ja, så kan han såmænd nok få sig en dispensation. Der har altid her i landet, og da som regel også i landbrugsministeriet, været mulighed for at dispensere, når fornuften begyndte at gøre sig gældende; derfor behøver man i og for sig ikke at lovgive sådan, at tåbelighederne også er tilladt.

Vi kan gå ind for principperne bag lovforslagene, men det forekommer os dog, at man i udformningen i vid udstrækning har været for blid, også med henblik på at opnå de formål, man har tilsigtet. Når man taler om loven om erhvervelse af landbrugsejendomme, har man først fremlagt spørgsmålet om, hvornår man skulle kunne opnå indkøbstilladelse til en landbrugsejendom, og dér har man altså været meget flot. Man har sagt, at hvis en mand har to gårde i forvejen, skal han anmode om en sådan tilladelse. Hvis han kun har én, ja, så kan han roligt købe en til. Det forekommer mig, at her er vi igen lige ved dispensationsgrænsen, som bliver lagt noget lavt i dette tilfælde. Det må vel egentlig være princippet om én ejendom pr. bruger, man går ud fra. Der kan være en masse tilfælde, hvor det kan være rimeligt at dispensere op til to, men det forekommer mig da, at dispensation til at have op til tre landbrugsejendomme må blive en stor sjældenhed; ellers har man unægtelig lagt grænsen særdeles højt. Jeg synes, det ville være rimeligt at fastholde, at det sædvanlige og lovmæssigt fastlagte her i landet var, at en landbruger kunne eje én landbrugsejendom, og ville han af en eller anden grund have flere, ja, så måtte han bede om tilladelse til det, så kunne man studere det; det kunne være en halvautomatisk tilladelse, hvis begrundelsen bare så nogenlunde fornuftig ud. Men det forekommer mig dog, at man lægger dispensationsniveauet for højt op. Man skulle hellere starte dér, hvor det ligger efter landets naturlige struktur. Det naturlige er stadig væk at have én ejer og ét landbrug.

Men det går igen i de fleste af de andre paragraffer i lovforslaget, at man ærlig talt har været overordentlig lemfældig: de store